

Попова І.А., Пруднікова О.Г.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

Обґрунтування розвитку аптечних закладів в сільській місцевості

ira_popova_dik@ukr.net

Актуальність дослідження. Аптечні підприємства здійснюють важливий внесок у розвиток українського фармацевтичного ринку. Тому дуже важливо слідкувати за станом аптечного ринку країни, для того щоб мати уявлення про загальний стан фармацевтичної галузі. Особливо гостра проблема лишається в забезпеченні сільського населення найнеобхіднішими лікарськими засобами. На цей час в багатьох сільських населених пунктах відсутні аптеки і навіть аптечні пункти, що негативно впливає на популяцію сільського населення.

Метою дослідження є аналіз основних тенденцій соціально-ефективної організації фармацевтичного забезпечення населення в сільській місцевості в Україні.

Методологічною основою дослідження є наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених з питань розвитку фармацевтичного забезпечення. У роботі використано: статистичний метод; методи аналізу і синтезу; метод порівняння; системно-аналітичний.

Основні результати дослідження. Нерівномірність просторового розміщення та щільність населення у регіонах України є одним із факторів, що може впливати на прийняття рішення щодо розгортання діяльності аптечних закладів з метою покращення доступу сільського населення до ліків і виробів медичного призначення, оскільки свідчить про регіональну диференційність формування попиту на ліки та медичні вироби з боку сільського населення, а отже — і на нерівномірність формування пропозиції з боку фармацевтичного ринку.

Як відомо, згідно з існуючим законодавством, в сільській місцевості дозволено реалізовувати лікарські засоби через фельдшерсько-акушерські пункти (ФАП) за договором з центральною районною аптекою. Однак не в

кожному селі є пункти, повністю укомплектовані постійним штатом. Взагалі кадрова проблема є центральною в питанні забезпечення сільського населення медикаментами. Лікарі та фармацевти з міст не хочуть працювати в селах, а ті, хто проживає в сільській місцевості, часто залишають цю роботу, оскільки вона не може забезпечити кошти для існування. У підсумку в Україні зараз існує чимало сіл, в яких лікарські засоби придбати ніде.

У районних центрах медикаментозне забезпечення населення здійснюють центральні районні аптеки, які часто є монополістами в цій сфері. Відсутність конкуренції призводить до того, що ціни в цих аптеках нерідко вищі, ніж в обласних центрах або в столиці. Поряд з цими структурами в районних центрах діють і приватні компанії по реалізації лікарських засобів. Перевагами таких компаній є мобільність, можливість швидко реагувати на ринкові зміни, велика «маневреність» в кадровому питанні, гнучкість в ціноутворенні.

Як свідчать статистичні дані розподілу населення України, майже третину становить сільське населення. З огляду на зазначене, аналіз останніх наукових досліджень і публікацій дав змогу сформулювати сучасні проблеми у фармацевтичному забезпеченні сільського населення України, а саме: наявність соціально-демографічних диспропорцій в окремих регіонах України; тенденція старіння населення; відсутність рівноправного доступу до лікарських засобів (ЛЗ) міського та сільського населення; недостатня забезпеченість населення аптечними закладами в сільській місцевості та їх відсутність у віддалених сільських територіях.

Значною проблемою в забезпеченні сільського населення ЛЗ є зростання цін на лікарські препарати, що обумовлено низьким рівнем пенсій, безробіттям громадян. Зростання цін на лікарські засоби призвело до зменшення реалізації ліків із сільської аптечної мережі й ліки для сільських жителів фактично стали недоступними. Ситуація, що склалася з забезпеченням сільського населення ЛЗ, унеможлиблює здійснення реформування сільської охорони здоров'я та проведення раціональної фармакотерапії, особливо в умовах слабкої санітарно-освітньої роботи на селі.

Зазначені проблеми можливо вирішити тільки шляхом втручання в цю діяльність місцевих громад за рахунок підтримки діяльності сільської аптечної мережі. Для реального забезпечення рентабельності діяльності аптеки, сільська громада має взяти на себе витрати, пов'язані з орендою приміщень, освітленням та опаленням, витратами на інші комунальні послуги та безкоштовно надати житло для фармацевтичного працівника аптеки, незалежно від форми власності, звільнити аптеку від сплати податку на землю. Таким чином, такі преференції дозволять вирішити проблеми функціонування сільської аптечної мережі та забезпечення її фармацевтичними кадрами. Слід зазначити, що в сільських населених пунктах є достатня кількість пустих будинків, де можна після відповідного ремонту створити належні умови для проживання фармацевтичних працівників. Доцільно також мати в аптеці базу даних про потребу в препаратах, які постійно використовують хворі з хронічними захворюваннями цього сільського населеного пункту. Це дасть можливість завчасно завозити необхідні ЛЗ в аптеку чи аптечний пункт.

Висновок: узагальнюючи вищенаведене слід зазначити те, що в даний час вирішити проблему належної організації забезпечення сільського населення ЛЗ лише на основі комерційних підходів неможливо. На законодавчому та урядовому рівні мають бути задіяні соціальні підходи та передбачені чіткі преференції від держави і, що дуже важливо, від місцевих громад необхідна підтримка діяльності аптечних закладів, які функціонують в сільських населених пунктах.